

21 november 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[Naam],
geboren op [Datum],
wonende te [Plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.A. Hekster, advocaat te Utrecht,

tegen:

[Naam],
geboren op [Datum], overleden op [Datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven tot [Datum] lid geweest van de Congregatie van de
fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, fraters van Utrecht.

1. De procedure

Het klaagschrift (met bijlagen) is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 8 mei 2012. Op 10 juli 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater [Naam], Provinciaal Overste van de Congregatie van de fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, fraters van Utrecht.

Op 29 oktober 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [Naam] en heeft zijn standpunt mondeling toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Hekster voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen frater [Naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Vanaf september [Jaar] zat klager op het juvenaat in [Plaats]. Het juvenaat stond onder leiding van de fraters van Utrecht. Toen klager in het najaar van [Jaar] in groep C terecht kwam, kwam hij voor het eerst in contact met aangeklaagde. Aangeklaagde was de prefect van de afdeling, zijnde de groep C en de S-groep.

2.2 Klager was vanaf de eerste kennismaking bang voor aangeklaagde en voelde zich al vrij snel minderwaardig in aanwezigheid van aangeklaagde. Klager was in de eerdere jaren een vrolijk bijdehand jongetje, behaalde goede schoolresultaten en had een goede band met de fraters. In het eerste rapport dat hij van aangeklaagde in ontvangst mocht nemen, stond

plotseling dat zijn houding ten opzichte van volwassenen onvoldoende was. Aangeklaagde was blijkbaar niet gecharmeerd van de bijzondere positie die klager eerder had bij de andere fraters en zijn 'vrijheden' in de kapel in het bijzonder. Normaal gesproken zaten de jongens op een vaste plaats in de kapel, maar klager mocht, als dat nodig was, op de stoelen achter in de kapel zitten of de kapel verlaten. Aangeklaagde had een zodanige plaatsindeling gemaakt dat klager precies vóór aangeklaagde kwam te zitten. Op de momenten dat klager op enig moment in de kapel naar achteren wilde lopen, stond aangeklaagde hem dat niet toe. Klager werd dan gedirigeerd naar de kamer van aangeklaagde. Dit gebeurde ook als klager zich uit angst voor aangeklaagde had verstopt en vervolgens door aangeklaagde werd gevonden.

2.3 Aangeklaagde heeft klager in de periode van najaar [Jaar] tot najaar [Jaar] vele keren - zeker twaalf keer - meegenomen naar zijn (werk)kamer, alwaar het seksueel misbruik plaats vond. De wijze van het misbruik was wisselend. De eerste keer sloot aangeklaagde de gordijnen van zijn kamer en vertelde hij klager dat hij wel eens wilde zien of klager iets mankeerde. Hij droeg klager op zich geheel uit te kleden, waarna hij - in de herinnering van klager 5 à 10 minuten lang - indringend naar het naakte lichaam van klager heeft gekeken. Gedurende die tijd moest klager van aangeklaagde steeds verschillende standen innemen. Het gebeurde later vaker dat klager zich moest uitkleden. Hij weet nog heel goed hoe vernederend de opdrachten van aangeklaagde waren die hij van hem moest uitvoeren. Het is ook meerdere malen - in ieder geval 3 à 4 keren - voorgekomen dat aangeklaagde klager betastte. Aangeklaagde ging dan voelen of de buik van klager wel in orde was. Vervolgens streek hij dan over de geslachtsdelen van klager en de rest van zijn lichaam (uitgezonderd de billen).

Aangeklaagde liet klager soms ook in zijn kamer naakt staan of zitten, terwijl hij zelf aan het werk ging in zijn kamer. Hij voerde ook wel eens gesprekken met klager, waarbij hij wilde praten over de 'natte dromen' die klager, volgens aangeklaagde, toch zeker wel af en toe zou moeten hebben gelet op zijn leeftijd. Op een zeker moment moest klager zelfs zijn ondergoed bij aangeklaagde ter controle inleveren. Klager heeft deze toenaderingen en uitlatingen ervaren als seksueel getint. Tijdens de gedwongen bezoeken op de kamer van aangeklaagde werd klager ook geconfronteerd met boeken met daarin foto's van blote vrouwen, waarbij aangeklaagde dan keek hoe klager reageerde. Bij één van die keren vertrok aangeklaagde en deed hij de deur op slot. Klager zat daar - zelf geheel naakt - in feite gegijzeld en machteloos. Zodra aangeklaagde na ongeveer tien minuten weer in zijn kamer terugkwam, viel hij naar klager uit, omdat klager, volgens aangeklaagde, in een van de boeken had zitten snuffelen.

Tijdens de gedwongen bezoeken gaf aangeklaagde altijd plotseling het signaal dat klager zich moest aankleden en weg moest gaan, waarbij aangeklaagde weer de gordijnen en de deur opendeed. Achteraf denkt klager dat de mis of de kerkdienst tegen die tijd ten einde liep en aangeklaagde hem wel naar de zaal moest laten gaan voordat de rest van de groep ook binnen was.

Doordat het klager lukte om ook meerdere keren te blijven zitten tijdens een dienst in de kapel en/of omdat hij zich met succes wist te verstoppen voor aangeklaagde voordat iedereen naar de kapel moest, is klager tussendoor ook periodes 'veilig' geweest.

Het seksueel misbruik is gestopt toen klager - op 'verzoek' van aangeklaagde - in het najaar van [Jaar] het juvenaat verliet.

Klager heeft het vermoeden dat aangeklaagde meerdere jongens heeft misbruikt.

Klager heeft destijds de rector van het juvenaat ingelicht over het misbruik door aangeklaagde, maar deze geloofde klager niet.

2.4 Het misbruik heeft nare consequenties gehad, niet alleen voor het persoonlijke leven van klager, maar ook voor zijn echtgenote en zijn gehele gezin.

Enkele jaren na het verlaten van het juvenaat kreeg klager last van fobische klachten en angsten. Zijn wereld werd steeds kleiner, zeker toen hij ook last kreeg van straat- en pleinvrees. Toen klager professionele hulp had gezocht, ging het tijdelijk iets beter, maar in de 2^e helft van de jaren '80 ging het weer slechter en heeft hij gedurende een periode van vier jaren psychotherapie ondergaan. Tijdens deze therapie is over het seksueel misbruik door aangeklaagde gesproken.

Door zijn angsten voelde klager zich steeds tekortschieten ten opzichte van zijn echtgenote en zijn kinderen. Klager heeft al ruim veertig jaar geleden zijn echtgenote verteld over het misbruik. Zij toonde veel begrip en zonder al haar hulp had klager het niet gered. Ook dankzij zijn schildertalent meent klager een deel van het leed te hebben verwerkt.

Het hele gebeuren heeft klager zeer beperkt in zijn carrièremogelijkheden.

2.5 Klager wil met het indienen van deze klacht in de eerste plaats erkenning van hetgeen hem is overkomen. Ook wil klager erkenning van de enorm schadelijke invloed die het misbruik op de rest van zijn leven, en dat van zijn naasten, heeft gehad. Daarnaast vraagt klager ook om financiële vergoeding.

3. Inhoudelijke reactie op het klaagschrift

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

Vaststaat dat aangeklaagde vanaf [Datum] tot eind [Jaar] prefect was van de senioren op het juvenaat in [Plaats]. De Provinciaal Overste heeft in zijn reactie gesteld dat hij uit eigen ervaring kan onderschrijven dat aangeklaagde een norse man was die veel angst inboezemde. Het gedrag van aangeklaagde is te duiden als seksueel misbruik en als misbruik van de macht die hij als prefect had. De Provinciaal Overste is ervan overtuigd dat klager de gebeurtenissen naar waarheid heeft verteld. Het is de Provinciaal Overste daarnaast bekend dat er nog een klacht is ingediend tegen aangeklaagde (zaak 2010 T 065).

Ondanks het gegeven dat er in de archieven van de Congregatie geen directe indicatie voor het seksueel misbruik door aangeklaagde is gevonden, willen de fraters van Utrecht hun oprechte excuses er voor aanbieden. De Congregatie acht het misbruik jegens klager zeer verwerpelijk. De gevolgen, die het misbruik door aangeklaagde heeft gehad voor het persoonlijk leven van klager, worden zeer betreurd.

Een schadevergoeding en de hoogte daarvan zal door de daartoe speciaal opgerichte compensatiecommissie moeten worden uitgesproken.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Het gaat om seksueel misbruik van klager vanaf zijn 15^e jaar, in de periode van [Jaar]-[Jaar]. Klager werd in deze periode meerdere keren (in ieder geval 3 à 4 keren) onzedelijk betast en hij moest daarnaast ook meermalen naakt in allerlei posities staan voor aangeklaagde. Voorts werd in gesprekken opzettelijk de seksualiteit van klager ter sprake gebracht, werd erotisch materiaal aan klager aangeboden en werd klager alleen naakt achtergelaten in de afgesloten werkkamer van aangeklaagde. Ook de feiten vermeld in de laatste zin zijn naar het oordeel van de klachtencommissie, zeker door de context waarin deze plaatsvonden, aan te merken als seksueel misbruik.

De Klachtencommissie acht de klacht van klager aannemelijk, niet alleen door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld, maar ook door de erkenning van de klacht door de Provinciaal Overste in zijn schriftelijke reactie op het klaagschrift, gesteund door het feit dat er, zoals ook door de Provinciaal Overste is erkend - naast de klacht van klager - nog sprake is geweest van een andere klacht tegen aangeklaagde wegens seksueel misbruik van een minderjarige. In die andere klacht, bekend onder zaaknummer 2010 T 065, wordt melding gemaakt van deels dezelfde 'werkwijze' van aangeklaagde. Daarnaast ondersteunt de verklaring van de echtgenote van klager de klacht. Mevrouw [Naam] beschrijft dat zij al sinds [Jaar] - toen zij 19 jaar oud was - bekend is met het seksueel misbruik dat plaatsvond in de werkkamer van aangeklaagde, die destijds op het juvenaat leiding gaf in de bovenbouw. De Klachtencommissie acht de inhoud van deze verklaring (bijlage 1 van het klaagschrift) dienstig als steunbewijs voor de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas vijftien jaar oud. De Klachtencommissie is van oordeel dat aangeklaagde misbruik heeft gemaakt van zijn positie als prefect van de senioren op het juvenaat, maar ook van de kwetsbaarheid van klager.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De Provinciaal Overste heeft daartoe een eerste stap gedaan door zowel in zijn schriftelijke reactie als ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de Congregatie van de fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, fraters van Utrecht, de klacht gegrond te verklaren en al hetgeen te doen om tot vermindering van het leed van klager te komen.

Dit advies is vastgesteld op 21 november 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter; drs. A.A.M. Oostveen en W.M. Veltman-Breddels, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bolen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Mr. G.A.M. Stevens
Voorzitter

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Provinciaal Overste van de Congregatie van de fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, fraters van Utrecht, en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Provinciaal Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Provinciaal Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Provinciaal Overste.